

RAHANDUSMINISTEERIUM

Riigi rahanduse olukord ja mõtted ettevaatele

Raoul Lättemäe

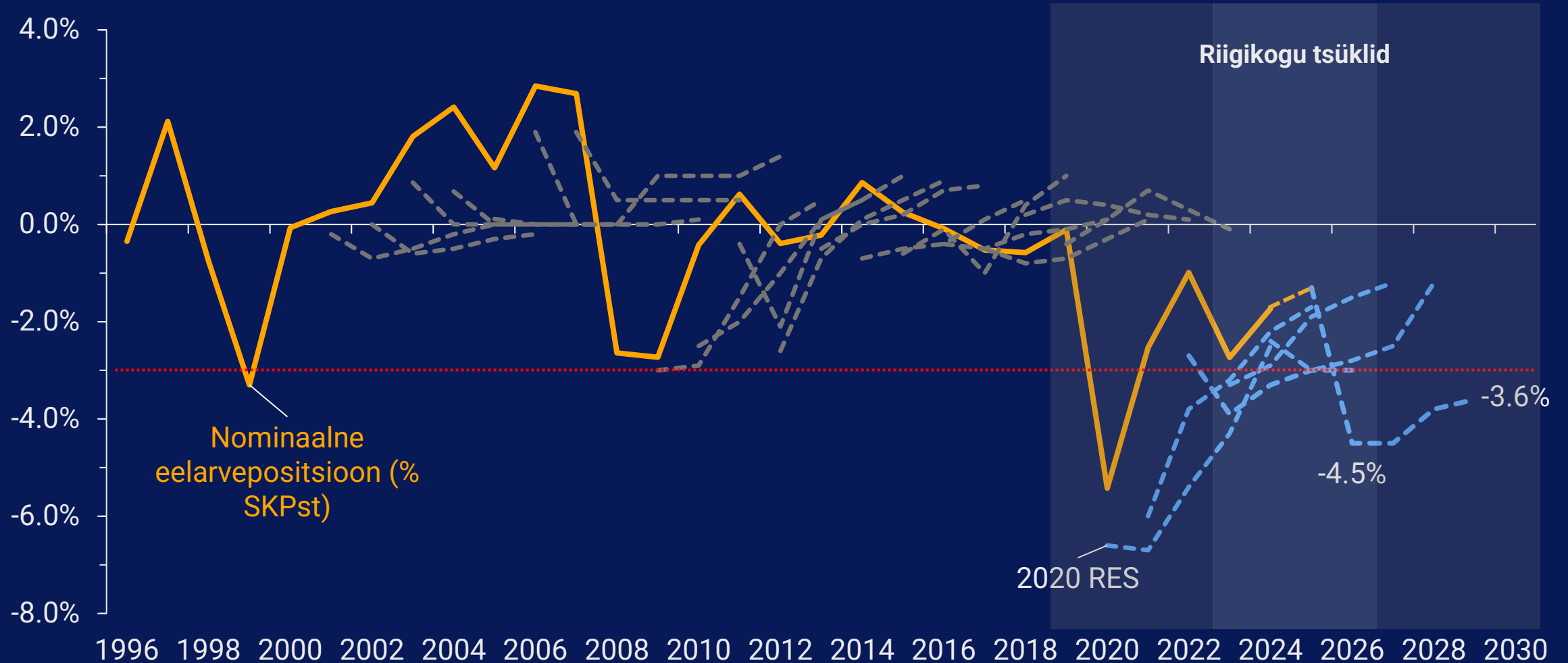
Fiskaalpoliitika osakonna juhataja

● 12.03.2026, Tallinnas

Kus oleme?

Nominaalne eelarvepositsioon

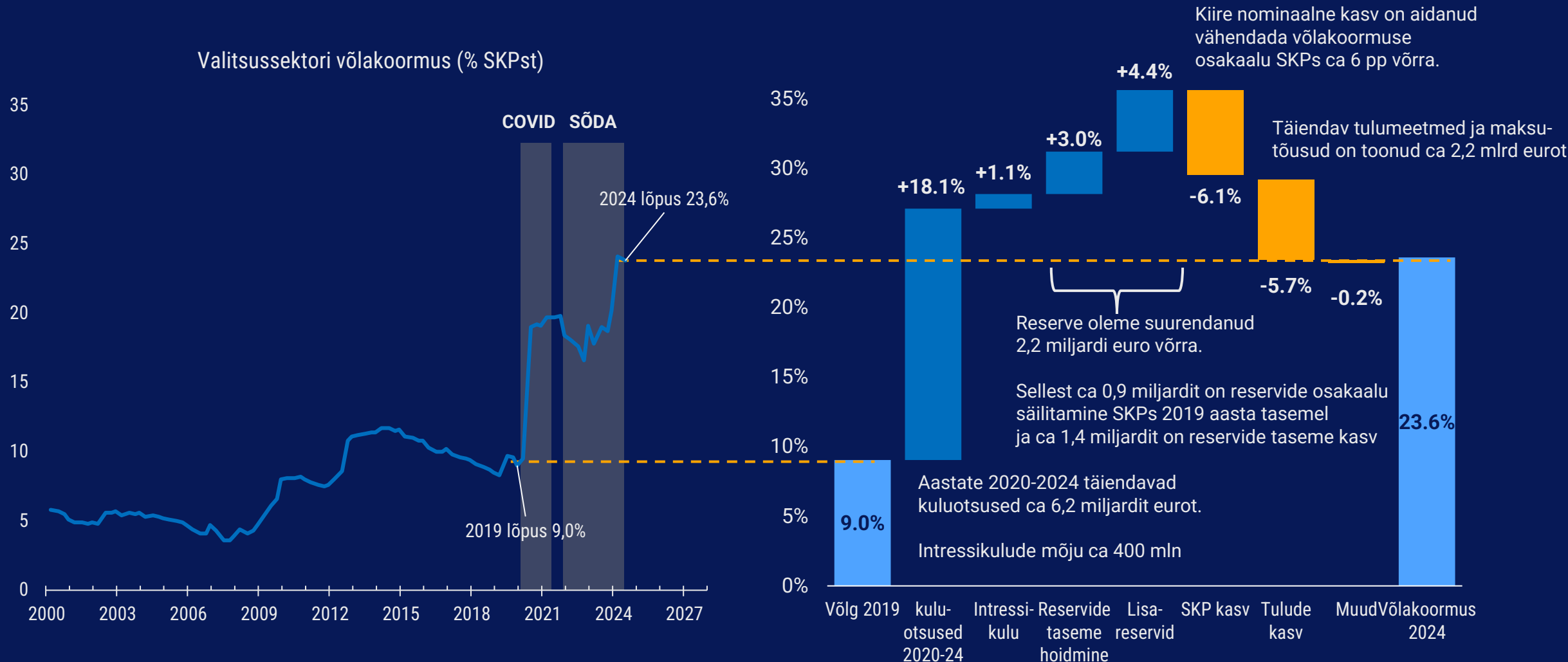
tegelik vs riigi eelarvestrateegia (*RES*) plaan (% SKPst)

Mida oleme saanud?

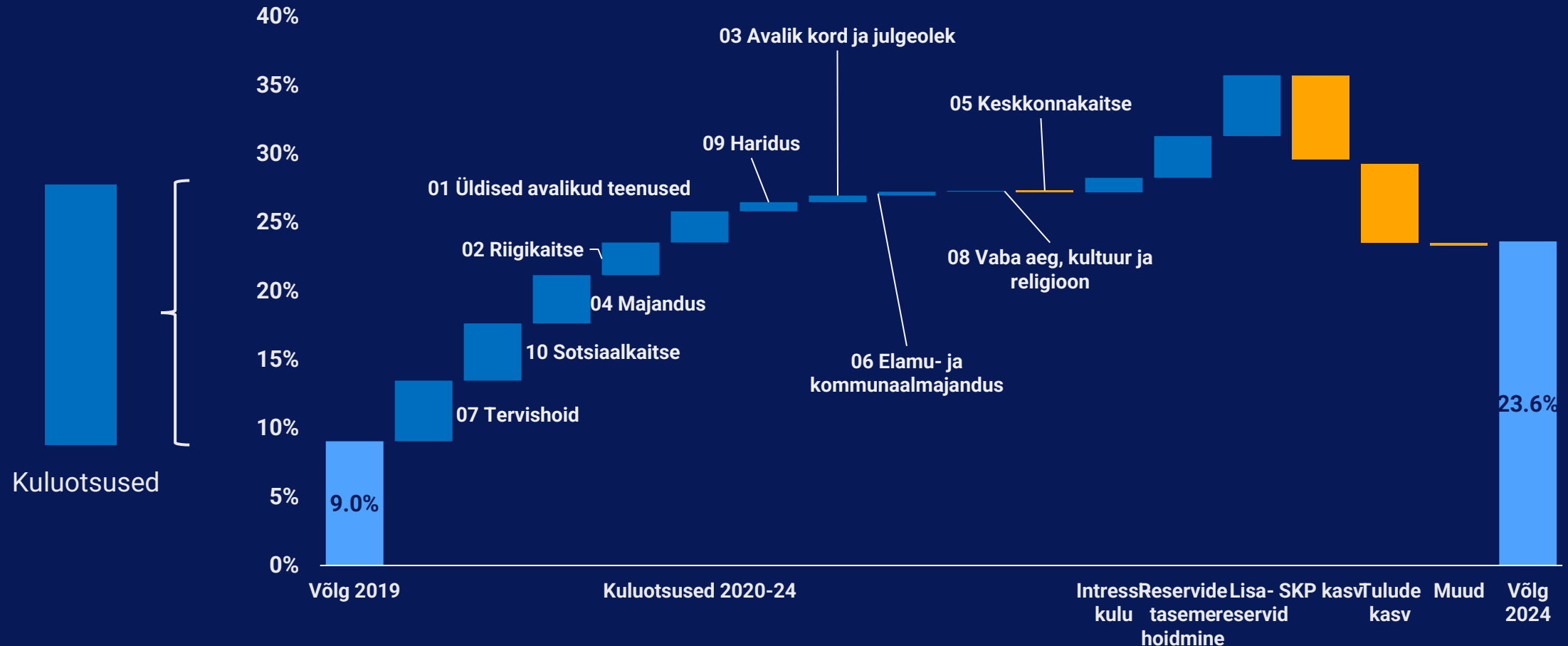
Eesti võlakoormuse kasvu dekompositsioon

(kriisiaastad ehk 2020-2024, % SKPst)

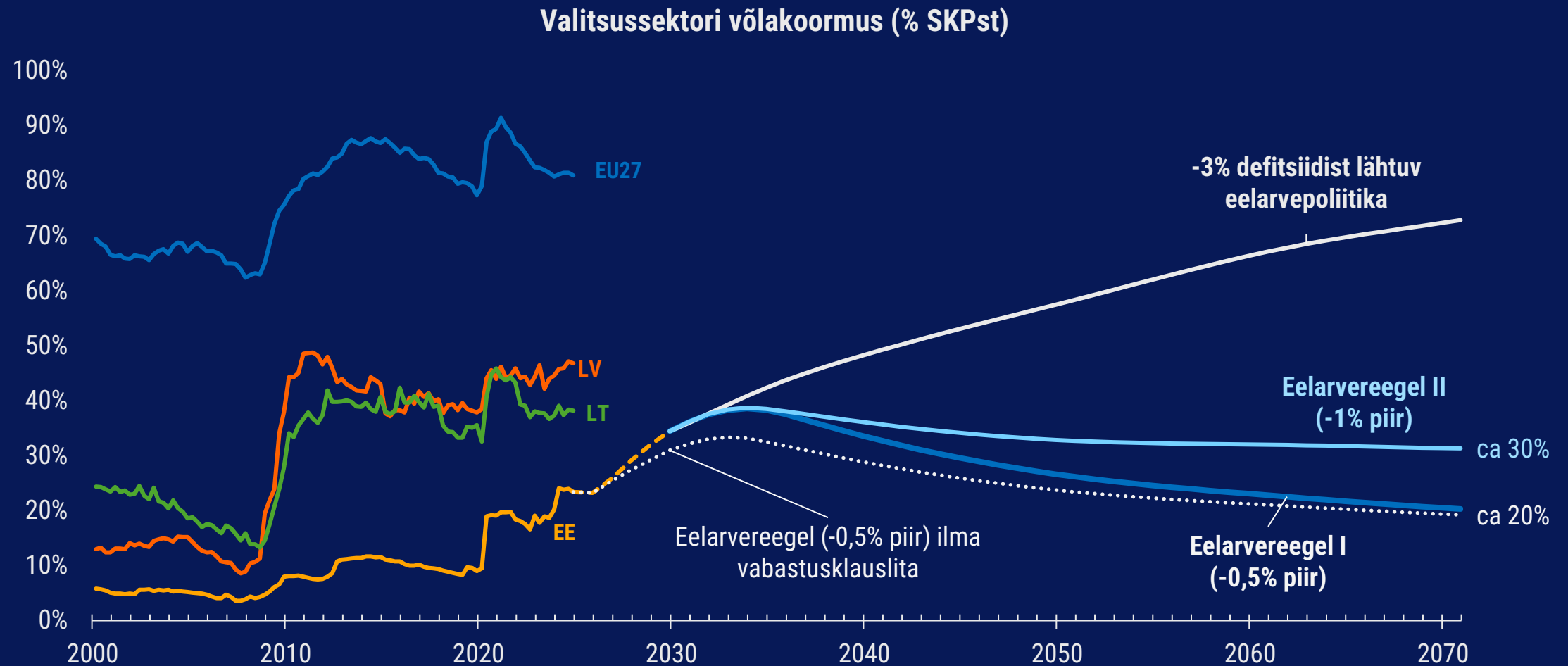
Mida 2020-24 aastate võla suurenemisest saime?

(Kuluotsuste jaotus võlakoormuse kasvuks COFOGi järgi)

Kuhu edasi?

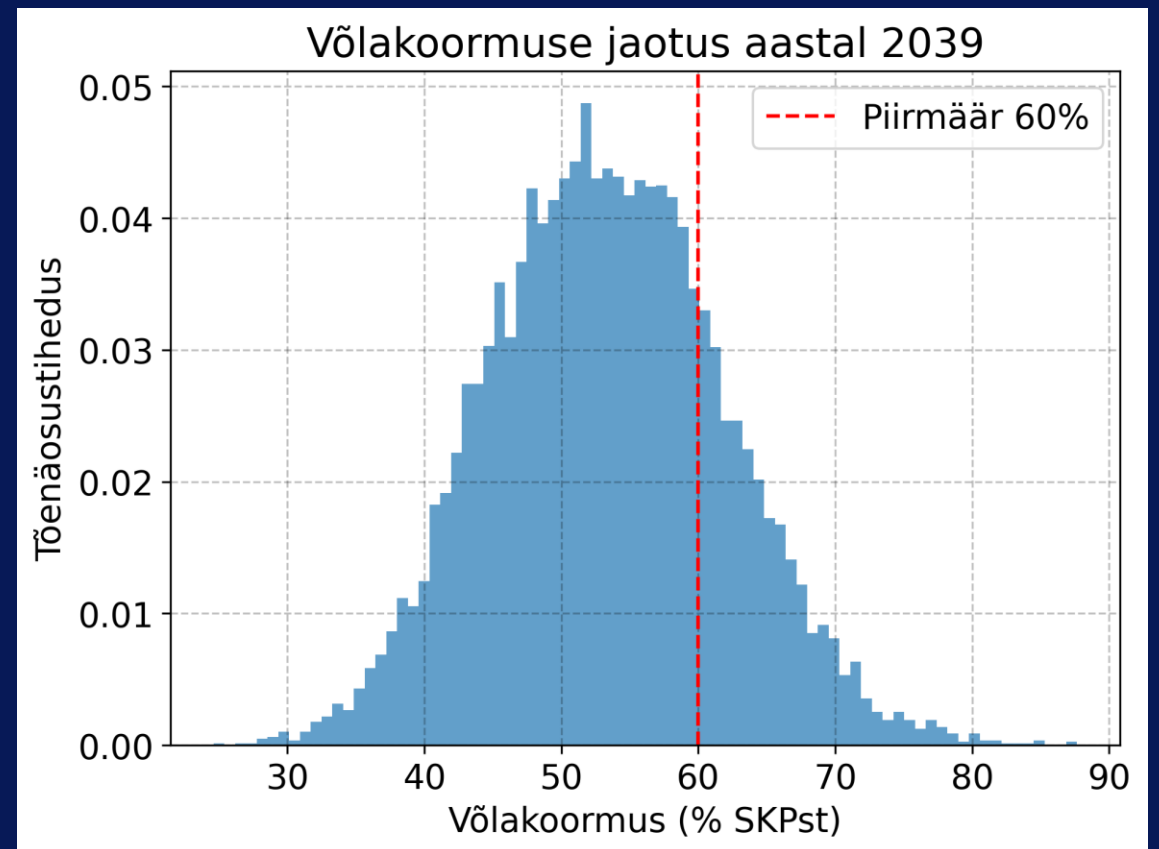
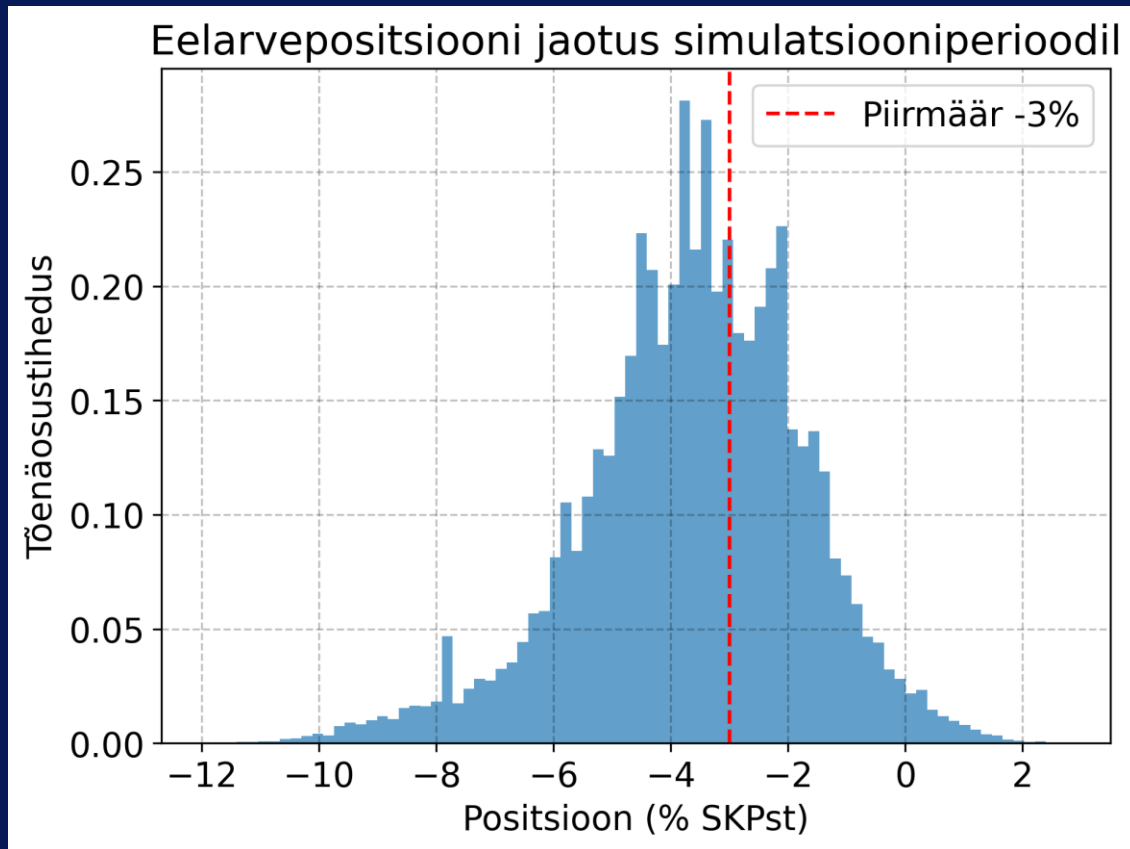
Eelarvereegel ja võlakoormus

Ja see eelmine oli ilustatud pilt,
reaalsuses tulevad šokid **ootamatult**

-3% plaaniga sõidame 15 aastaga üsna tõenäoliselt üle 60% piiri...

(Stohhastiline analüüs, Euroopa Komisjoni metoodika)

Mis aitab?

Korralik siseriiklik eelarvereege!

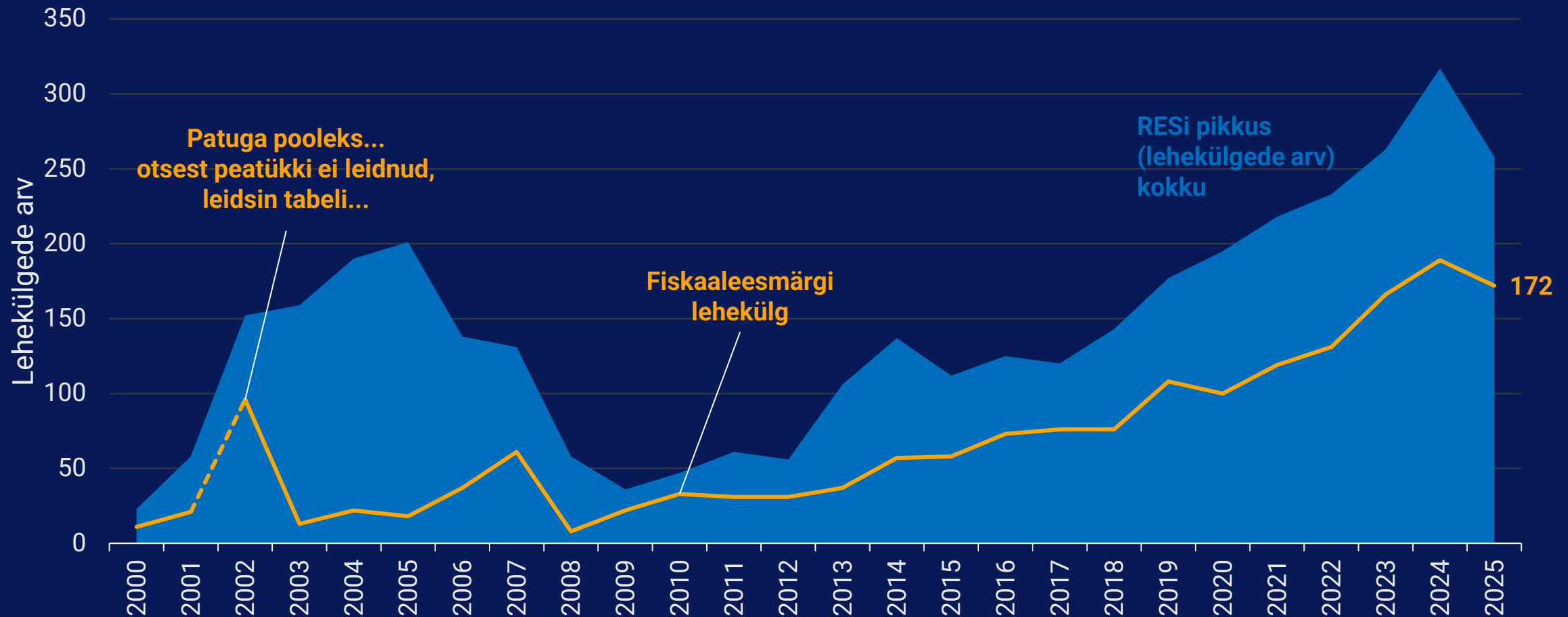
Eelarvereeglite kontrafaktuaalne analüüs*

- EL eelarveraamistiku muutumise kontekstis oli meil pikalt küsimus:
 - milline oleks õige eelarvereegel Eestile...
 - ... mis rolli üldse eelarvereegel on Eestis mänginud...
 - ... ning kui palju on Eesti varasemas eelarve-distsipliinis rolli mänginud poliitiline tahe ja kui palju seadusest tulenev reegel.
- Selleks vaatasime läbi kõik RESid, et asetada tehtud fiskaalotsused toonasesse otsustusruumi.

* Analüüs lähiajal avaldamisel

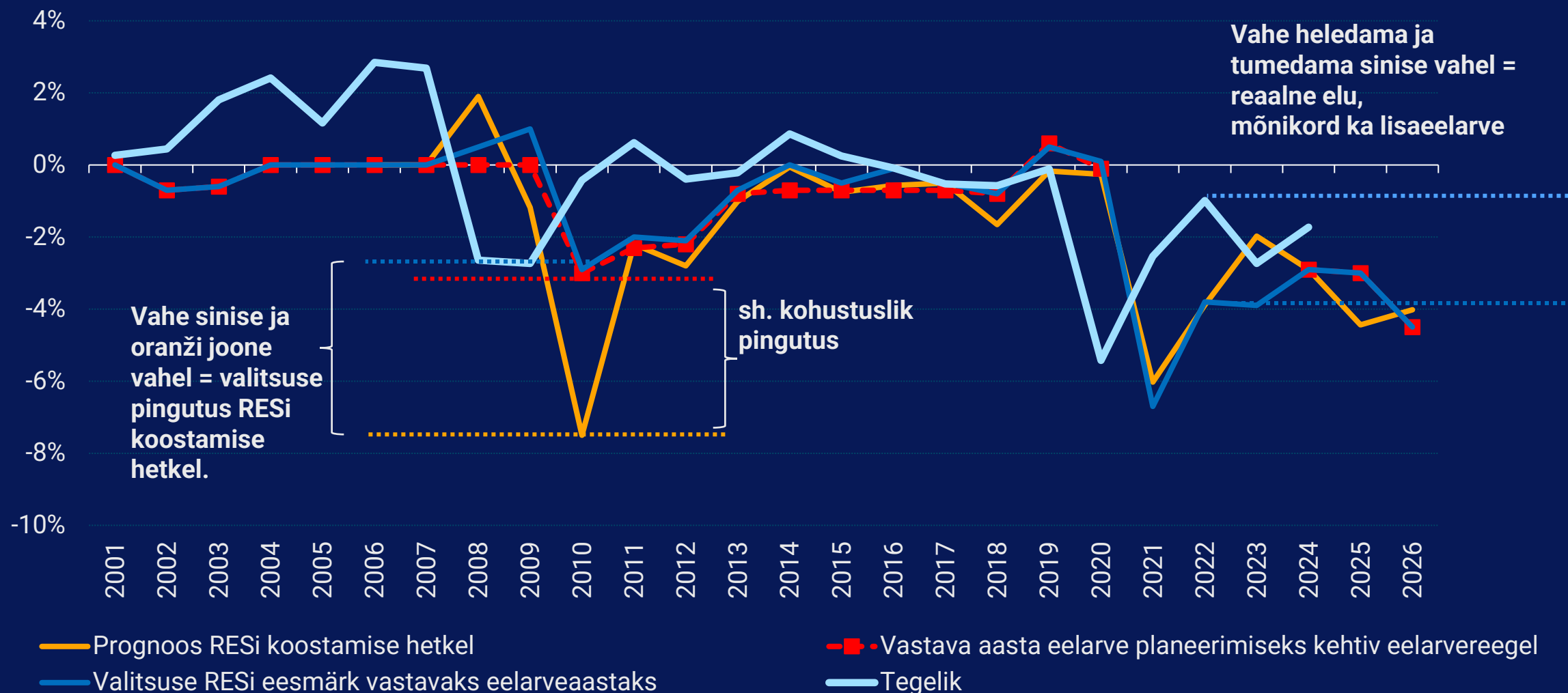
Fiskaaleesmärgid on läinud aja jooksul mõnevõrra moest...

Mitmendal RES dokumendi leheküljel kirjeldatakse valitsuse fiskaaleesmärke

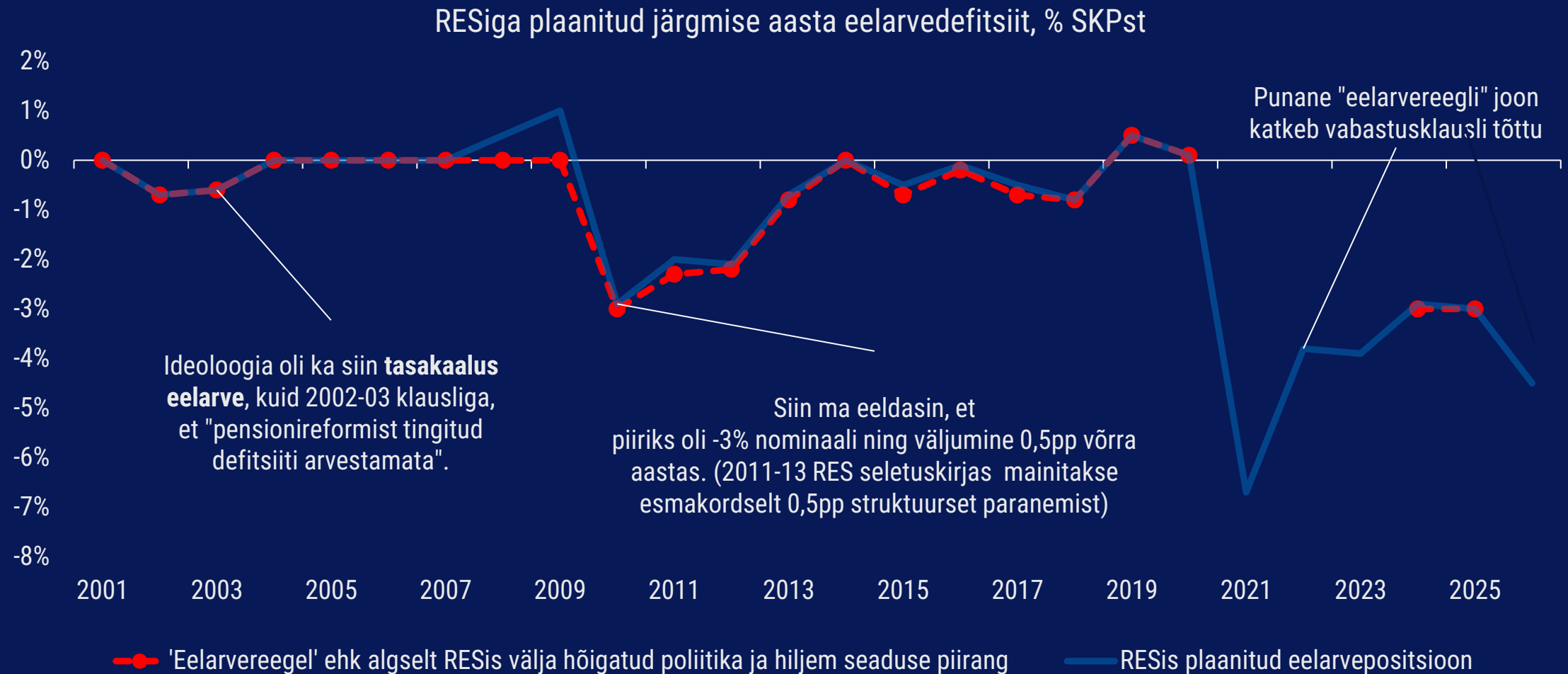
Valitsuse nominaalne eelarvepositsioon

(% SKPst, neli erinevat vaadet)

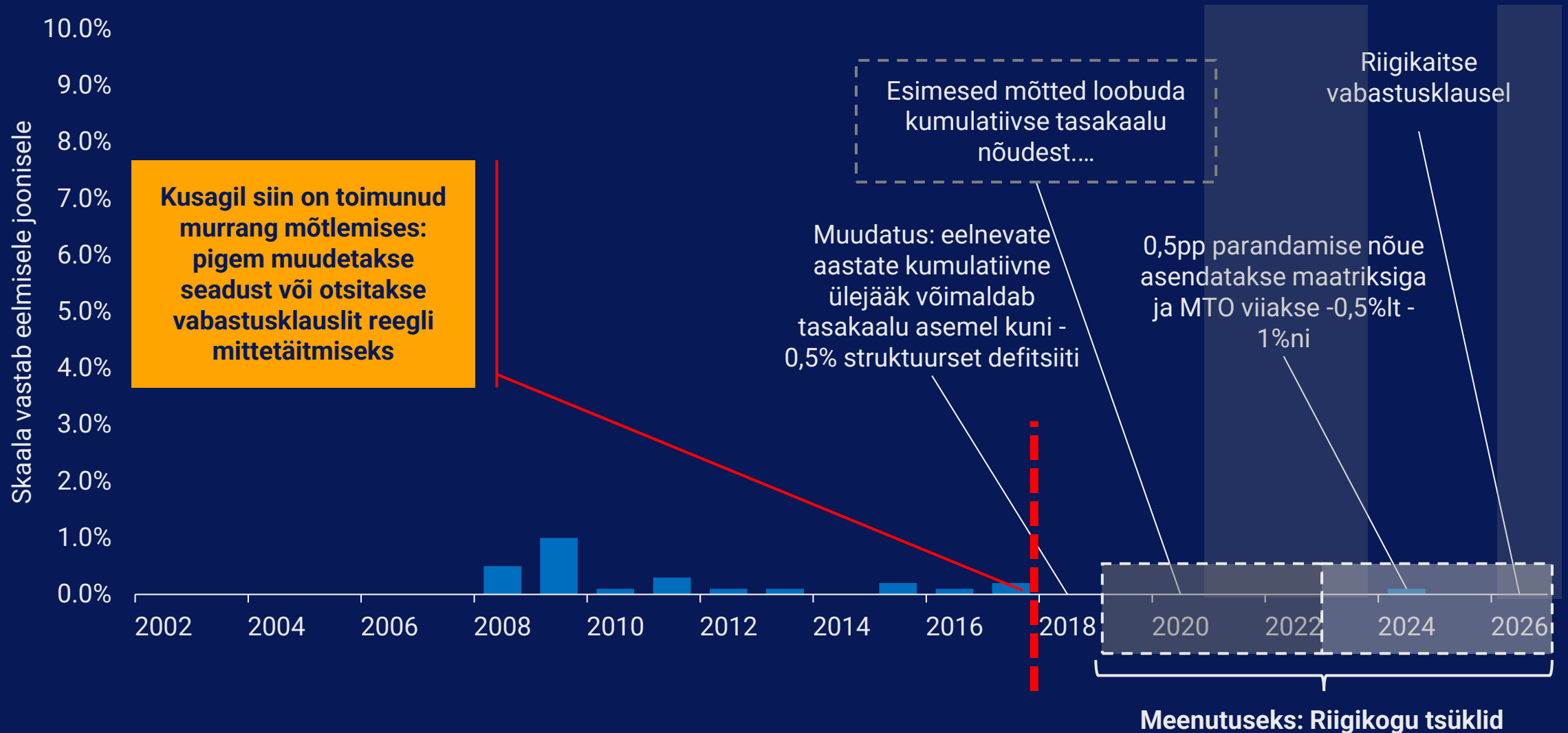
Eelarvepoliitika plaanimine 2002-2025

(„Eelarvereegel“ vs RESiga võetud eesmärk, % SKPst)

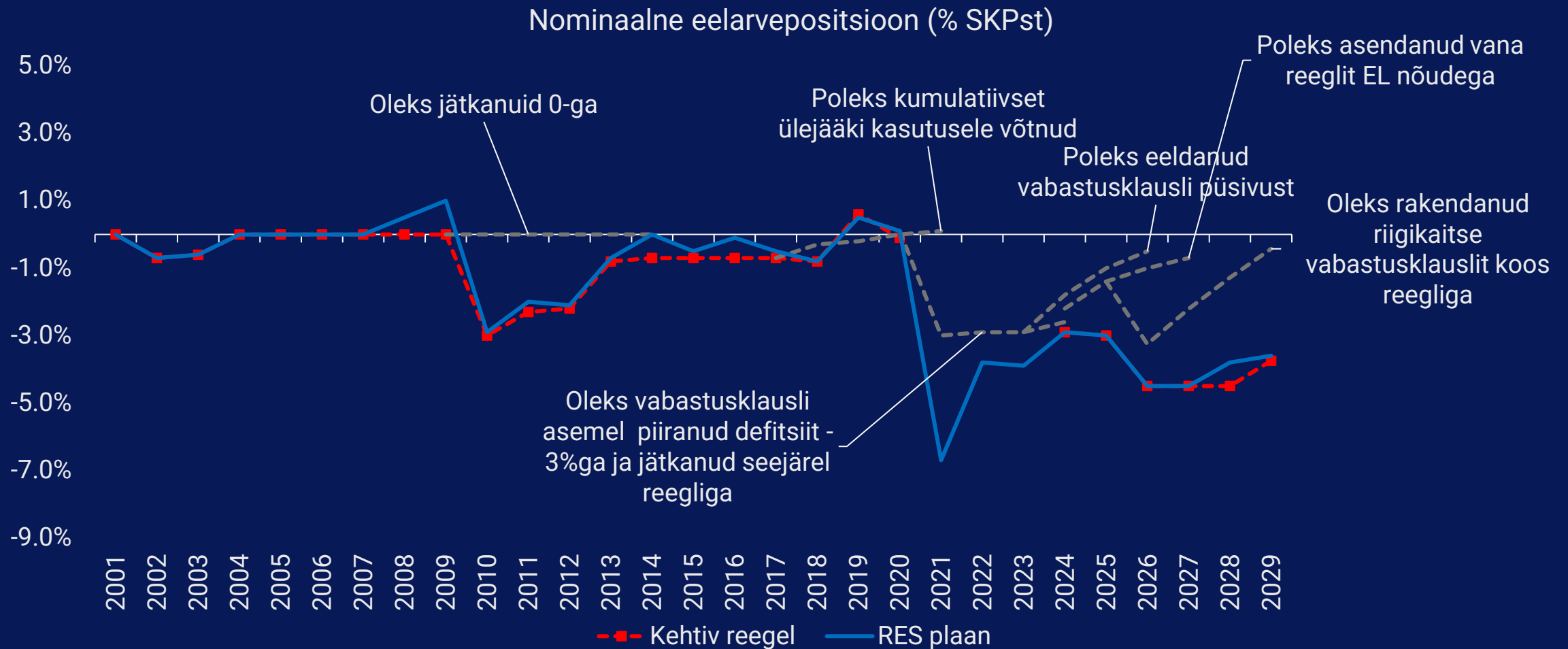

Eelarvepoliitika plaanimine 2002-2025

Varu plaanitud defitsiidi ja „lubatava“ defitsiidi vahel, % SKPst

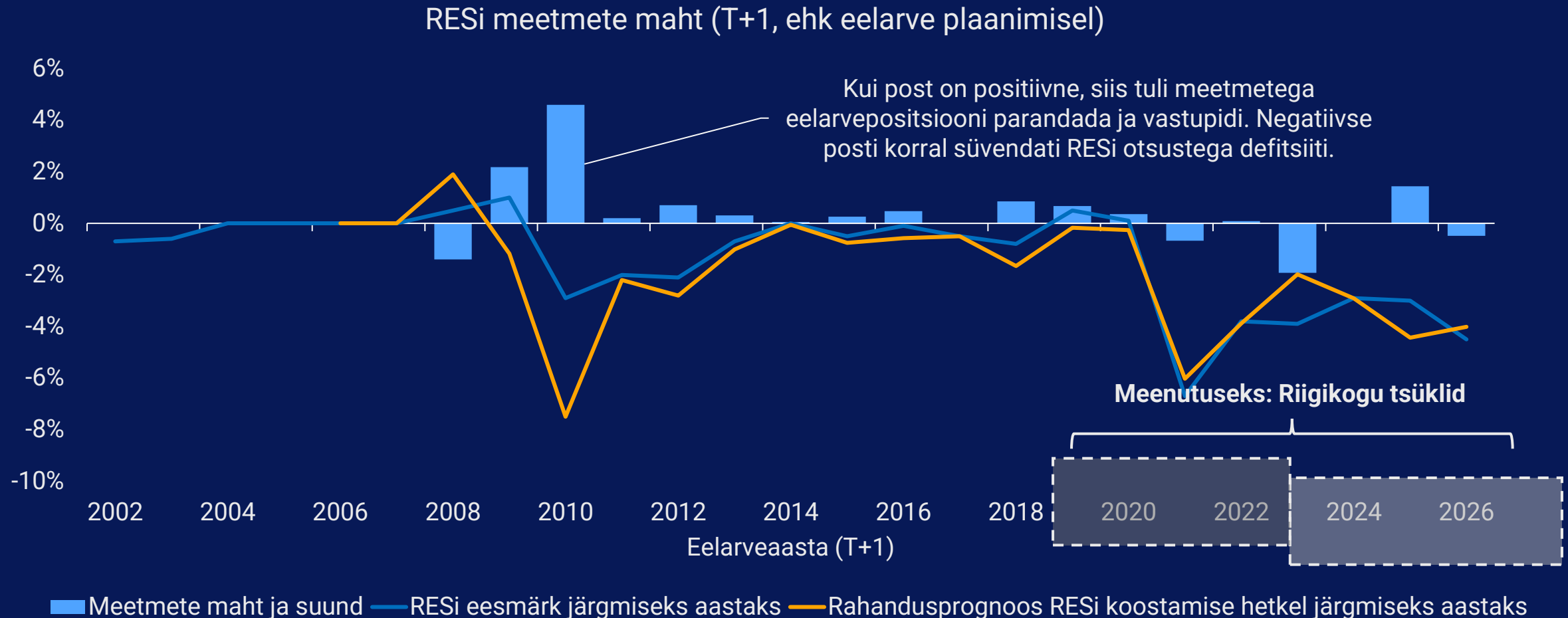
Iga muudatus eelarvereeglis on leevendanud defitsiidiinõuet

Miks poliitikud mäletavad
pingutusi riigi rahanduse
korras hoidmisest

Eelarvepoliitika plaanimine 2002-2026

(RESiga võetud eesmärk vs prognoos, % SKPst)

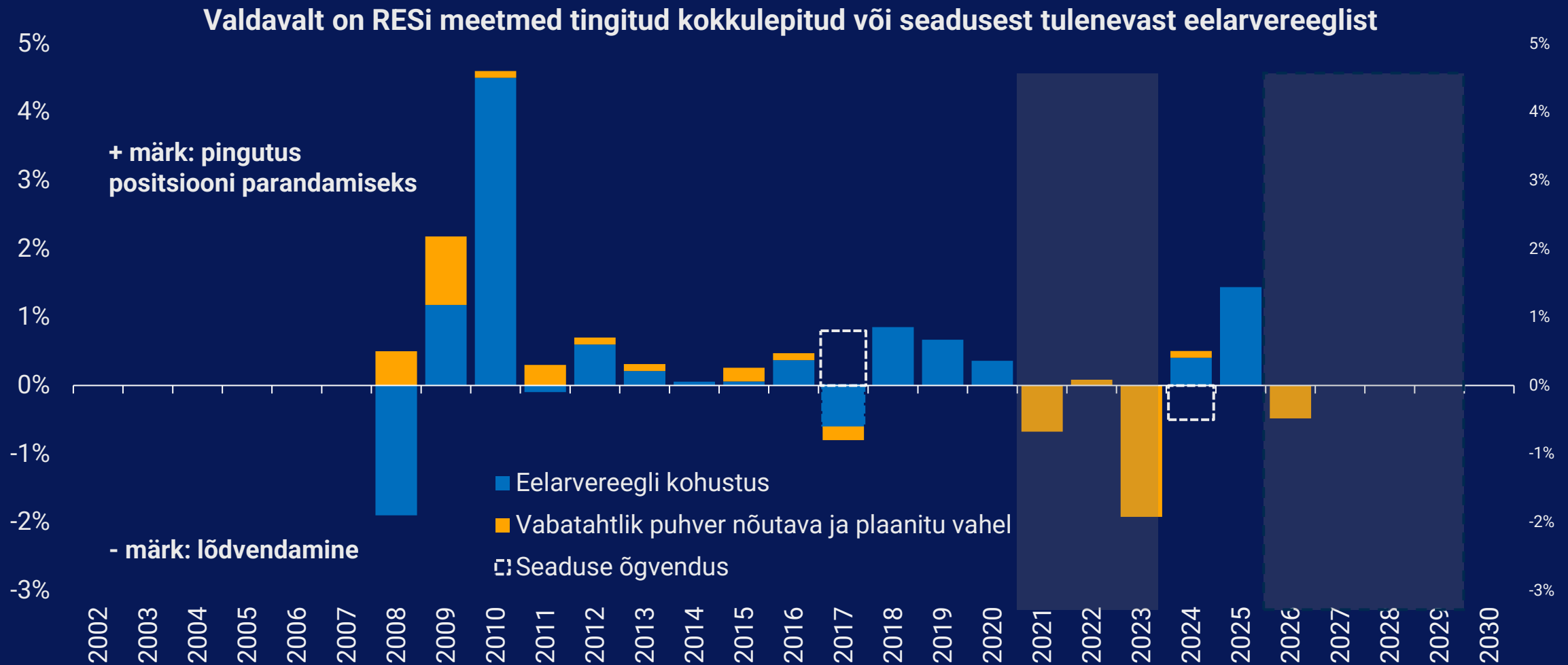

Kontrafaktuaali osa

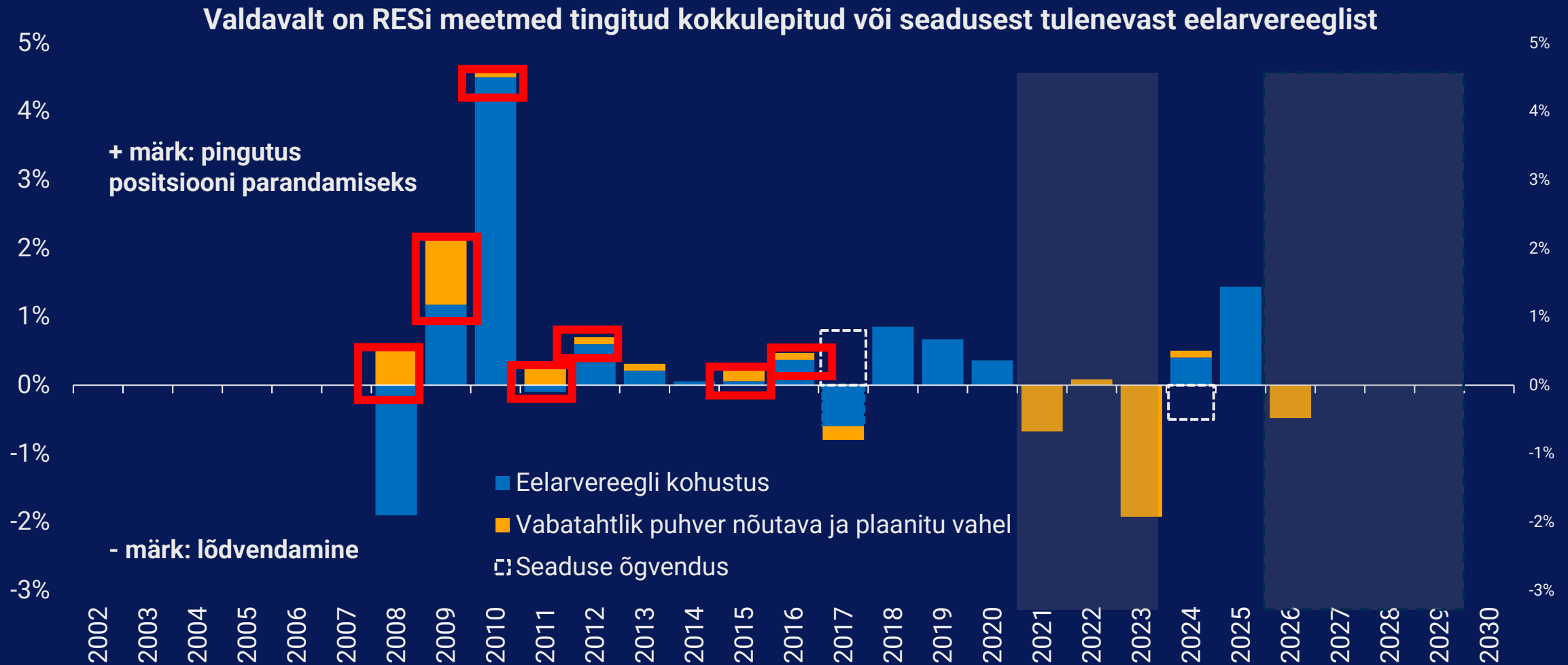
(libisen hästi lühidalt üle)

Dekomponeerimise teel leitud poliitiline pingutus
vs mõni muu reegel

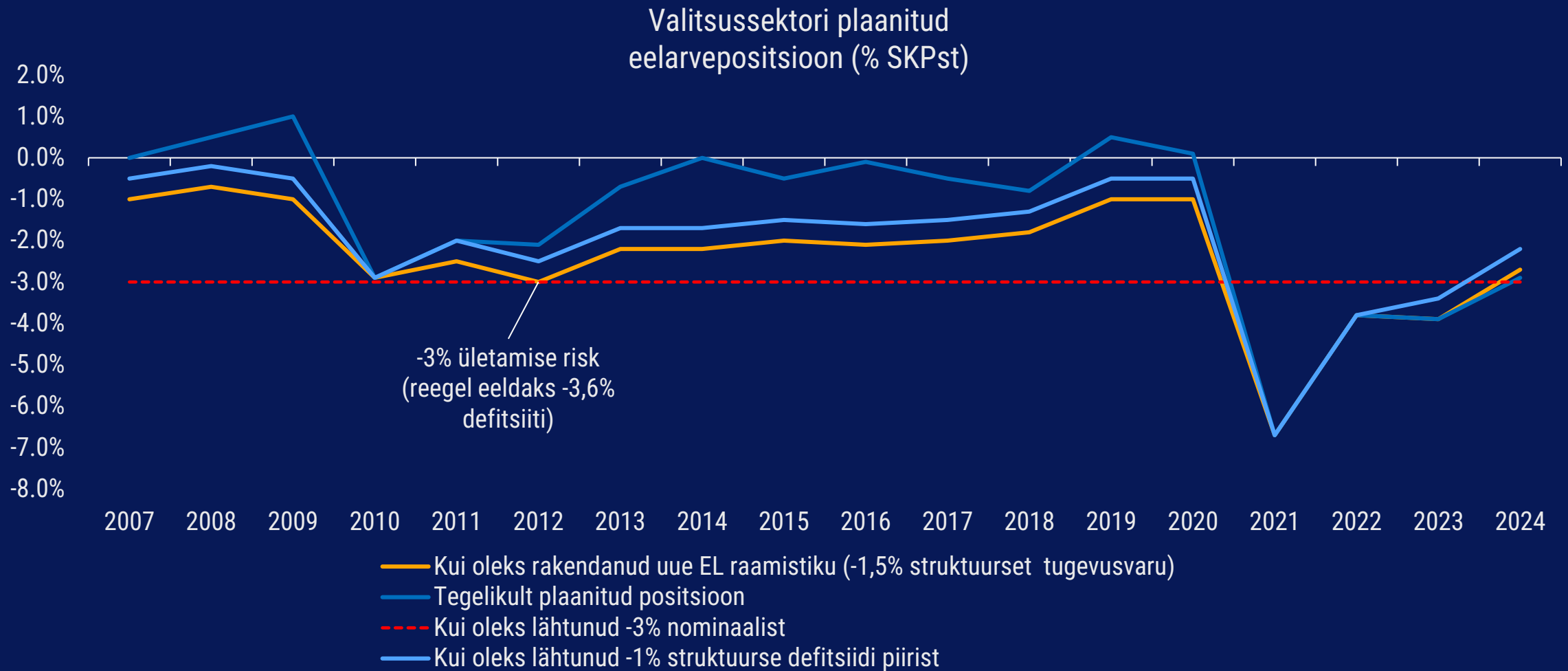
T+1 aasta pingutuse dekomponeerimine

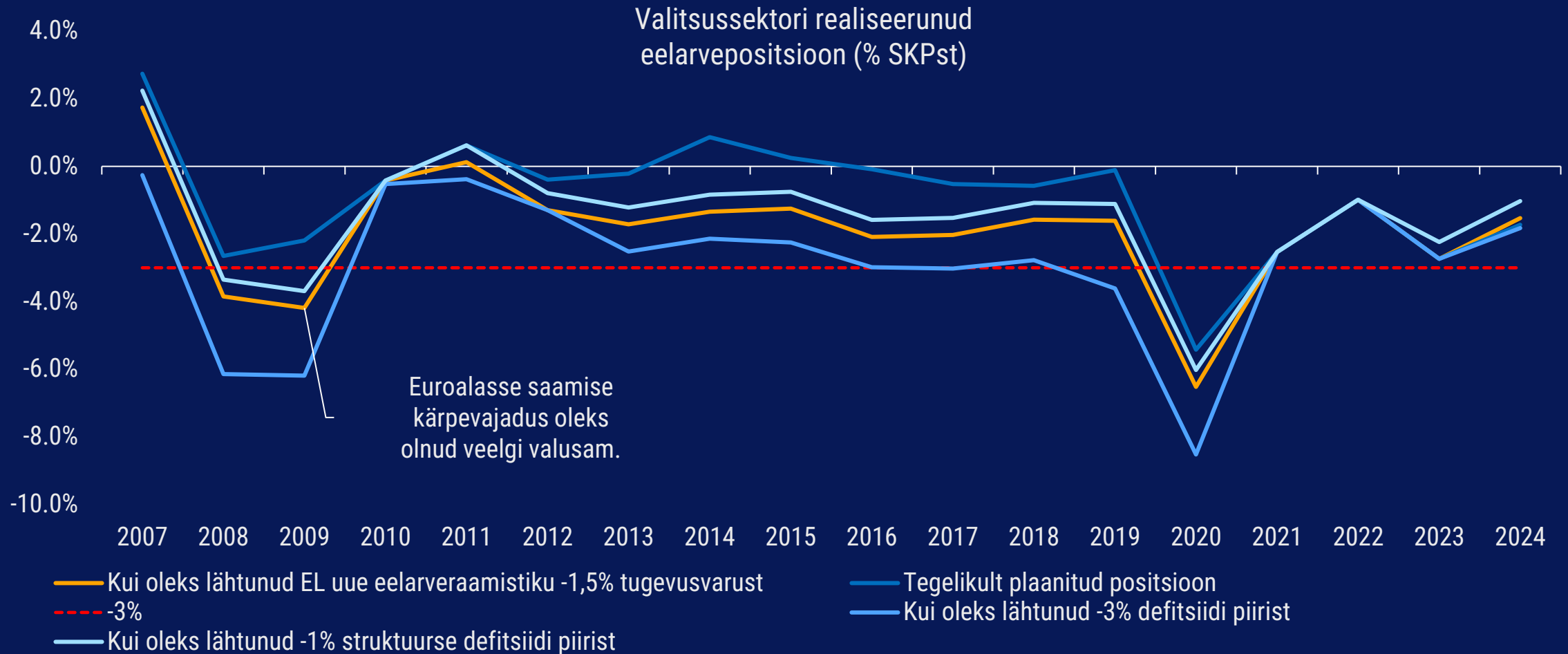
T+1 aasta pingutuse dekomponeerimine

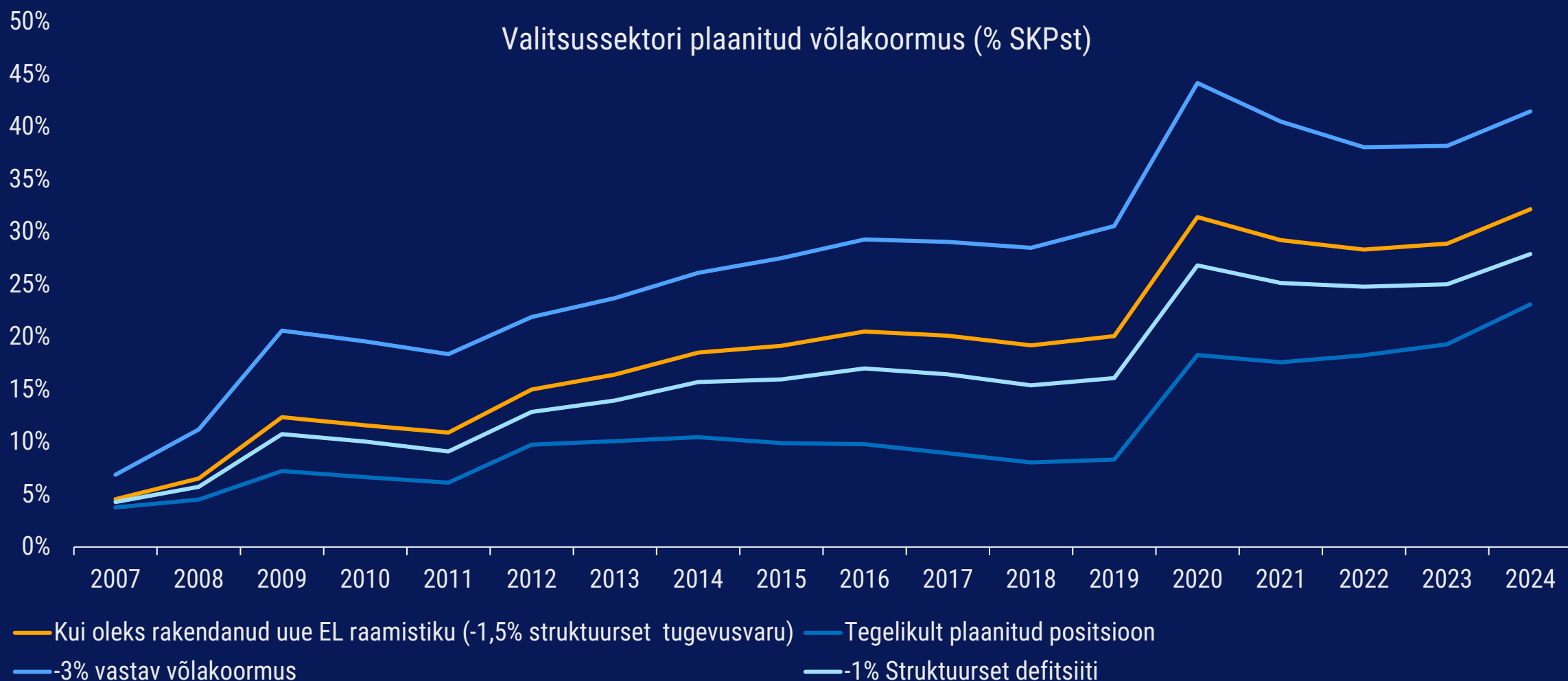
Kui eelarvereeglid oleksid olnud leebemad...

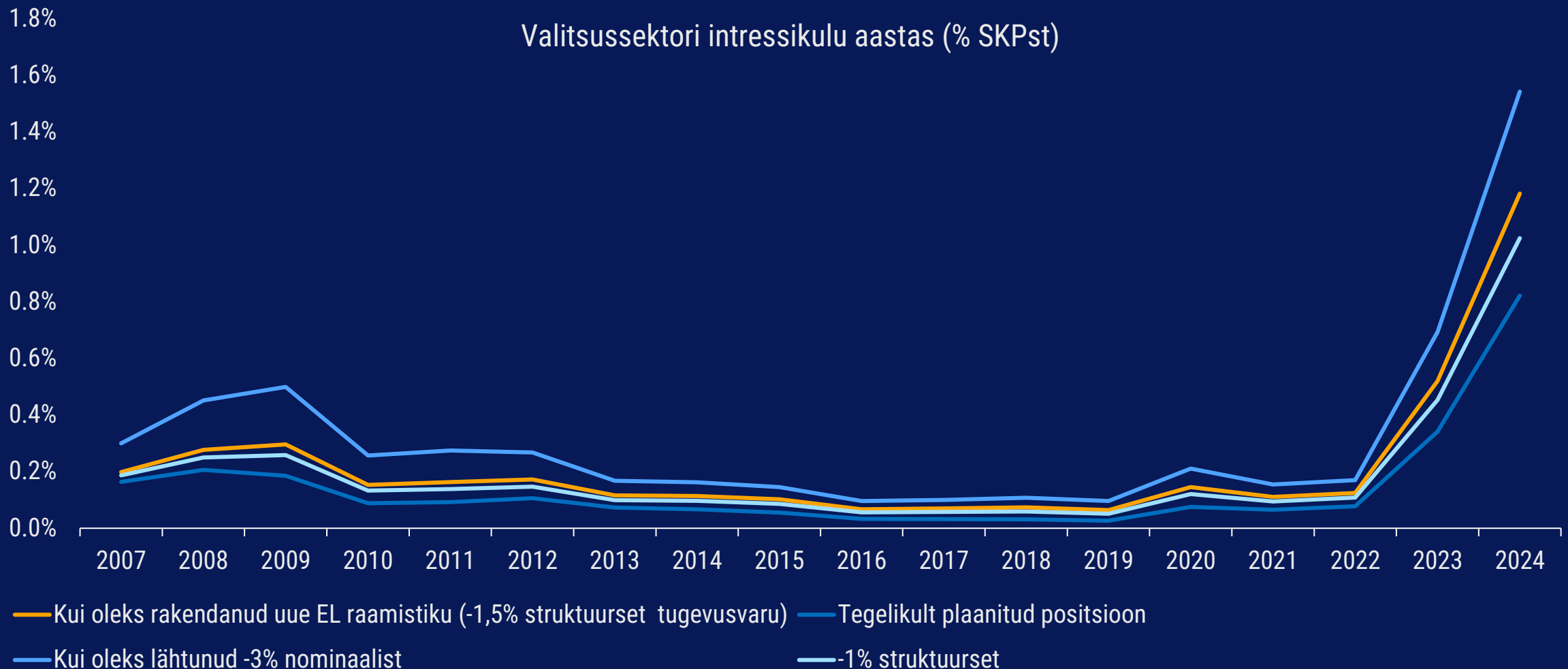
Kui eelarvereeqlid oleksid olnud leebemad...

Kui eelarvereeglid oleksid olnud leebemad...

Kui eelarvereeglid oleksid olnud leebemad...

Reklaam ja kokkuvõte

Reklaam

- **Eelarvereeeglite kontrafaktuaalse analüüsi** avaldame esimesel võimalusel.
- Ma ei rääkinud üldse majanduse tsüklilise seisu hindamise probleemidest, aga **oleme majanduse tsüklilise hinnangu andmise metoodikat üle vaatamas.**
- Läheneva valimised ja **vaja oleks fiskaaltarkust: seda, et valimisdebatt käsitleks riigi rahandust heaperemehelikult.**
 - Kui lubatakse kellelegi lisaraha, tuleb lisada, mille arvelt see toimub.
 - Kui lubatakse makse alandada, siis tuleb öelda, mis jääb tegemata.

Majanduse areng vs fiskaalpoliitiline mõte reeglitest

